

Social sikkerhed

Kan man selv sikre sig mod nedgang i indtægten, hvis fiskeriet svigter og man er uden arbejde i perioder? Hvad nu, hvis man bliver ramt af sygdom eller en ulykke – er der så et socialt sikkerhedsnet og hvordan fungerer det? Der kommer også en dag, hvor vi går på pension. Dette afsnit fortæller lidt om, hvilke muligheder der er.

Sømandsloven

Ifølge sømandsloven skal der udfyldes en skriftlig kontrakt med den søfarende (fiskeren) om ansættelsesvilkårene. Det er ifølge »Bekendtgørelse om rederens pligt til at indgå skriftlig kontrakt med den søfarende om ansættelsesvilkårene« arbejdsgiveren/-rederen, der skal give den søfarende skriftlige oplysninger om, hvordan ansættelsen er sammensat. Det betyder, at det er rederen (skipper), der skal lave kontrakten, når ansættelsen begynder eller ændres. Det gælder også for fiskere.

Søfartsstyrelsens formular «Hyrekontrakt/-besætningskema» kan bruges som kontrakt.

Der skal i princippet udfyldes hyrekontrakt inden hver fangstrejse begynder, fordi kontrakten slutter, når fangstrejsen slutter.

Hyrekontrakten mellem partsfisker og skipper er lavet på en måde, så kontrakten fortsætter fra rejse til rejse – så længe hverken partsfisker eller skipper ønsker ændringer i kontrakten.

Oplysningspligt om ansættelsesforholdet

Rederens oplysningspligt om ansættelsesforholdet skal mindst indeholde:

- Skippers og fiskers identitet.
- Arbejdsstedet, der beskrives med skibets navn.
- Den stilling, fiskeren er ansat til.
- Tidspunkt for start på arbejdet.
- Dagen, hvorfra hyren skal løbe.
- Den aftalte hyres størrelse.
- Hvad der er aftalt om fratrædelsessted eller opsigelsesfrist.
- Det skal nævnes, hvis ansættelsesforholdet kun er for en periode.

- Oplysninger om rettigheder med hensyn til ferie, feriegodtgørelse eller løn under ferie.
- Den normale daglige eller ugentlige arbejds tid.
- Det skal nævnes, hvilken kollektiv overenskomst eller aftale arbejdsforholdet hører under. Hvis der er indgået overenskomst eller aftale af parter uden for virksomheden, skal identiteten af disse parter nævnes.

Når ansættelsesforholdet ophører, skal opsigelses-/afskedigelsesdato og fratrædelsesdato samt årsag angives skriftligt.

Hviletid

Risikoen for arbejdsulykker stiger, når man er træet, og sandsynligheden for nedslidning er større, når man ikke holder regelmæssige hvil. Som følge deraf er der nu indført regler for fiskeres hviletid.

Udgangspunktet er at:

- Fiskerne skal have hviletid på mindst 10 timer pr. døgn, som kan deles i højst to perioder, hvoraf den ene skal være på mindst 6 timer
- Tiden mellem to hvileperioder må ikke være mere end 14 timer.
- Den samlede hviletid skal være på mindst 77 timer pr. uge.
- Den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid må ikke overstige 48 timer (beregnet på årsbasis).

Reglerne er fastsat i bekendtgørelse om fiskeres hviletid jf. bilag 3. Her kan man også se de særlige regler, som gælder for unge under 18 år.

Arbejdsløshedsforsikring

Hvis man bliver arbejdsløs fisker, mister man fiskeriet som indtægtskilde. Som fisker er man faktisk arbejdsløs, når man ikke er ude at fiske. Hvis man er arbejdsløshedsforsikret gennem en A-kasse, har man ret til delvis økonomisk erstatning af den indkomst, man mister. Den erstatning får man gennem dagpenge-systemet. Der er dog nogle betingelser for, hvornår understøttelsen kan udbetales. Det har f.eks. noget at gøre med den indtægt, man har haft, inden man blev arbejdsløs – og om man har været medlem af A-kassen længe nok.

For selvstændige erhvervsdrivende udbetales der kun arbejdsløshedsdagpenge, hvis virksomheden er ophørt, solgt eller lukket. Man skal f.eks. være afmeldt fra moms, og man må ikke længere have adgang til virksomhedens lokaler eller eje driftsmidler eller inventar. For selvstændige er der, ligesom for ansatte, mulighed for orlov til børnepasning og uddannelse samt for hjælp til jobsøgning.

A-kasserne er som regel tilknyttet en fagforening. Det gælder også de A-kasser, som de fleste fiskere er medlemmer af. De fleste selvstændige erhvervsdrivende fiskere er arbejdsløshedsforsikret i ASE.

De enkelte A-kasser er i princippet uafhængige foreninger, men deres formål og retningslinjer er alligevel fastlagt i »Lov om arbejdsløshedsforsikring«.

Medlemskab af A-kasse

For at kunne blive medlem af en A-kasse kræves, at man:

- har bopæl og ophold i Danmark.
- er mellem 18 og 63 år.
- har gennemført en erhvervmæssig uddannelse af mindst 18 måneders varighed. Senest to uger efter uddannelsen er færdig, skal man have ansøgt skriftligt om optagelse i A-kassen – også selv om man ikke er fyldt 18 år. Eller
- er beskæftiget som lønmodtager eller
- kan dokumentere at drive selvstændig erhvervsvirksomhed eller deltage i ægte-

- fælles selvstændige virksomhed eller
- aftjener værnepligt eller er ansat på værnepligtslignende vilkår eller
- kan dokumentere at være i et kommunalt erhverv som borgmester, rådmand eller udvalgsformand eller være medlem af Folketinget, regeringen eller Europa-parlamentet.

For at kunne få arbejdsløshedsdagpenge skal man have været medlem af A-kassen i mindst ét år. Man skal også have tilknytning til arbejdsmarkedet og stå til rådighed for det. Der er en række mere detaljerede bestemmelser, man kan få mere at vide om, hvis man henvender sig til AF eller sin A-kasse. Er man optaget på baggrund af en uddannelse, der varer mindst 18 måneder, kan man få dagpenge efter en måneds medlemskab.

Når man skal regne dagpengebeløbet ud, skal de som regel udgøre 90% af den tidligere løn. Der er fastlagt et maksimum- og minimumbeløb.

Tilknytning til arbejdsmarkedet:

Det at have tilknytning til arbejdsmarkedet er i loven fastlagt af 52-ugers reglen. Det betyder, at man skal have haft 52 ugers arbejde uden støtte i løbet af de sidste tre år. For fiskeres vedkommende bliver den samlede årsindtægt omregnet med en bestemt sats. Derefter skal det samlede antal timer være mindst 1.924 pr. år.

Til rådighed for arbejdsmarkedet:

Det at stå til rådighed for arbejdsmarkedet vil i grove træk sige, at man er tilmeldt AF som arbejdssøgende, er aktivt jobsøgende og kan tage et passende arbejde.

Bliver man ledig i en periode, er det vigtigt at blive tilmeldt arbejdsformidlingen den første ledighedsdag. Det kan have betydning for afspadsering af evt. timer i overskud.

Selvstændigt erhvervsdrivende kan først få dagpenge tre uger efter virksomhedens ophør. De mere detaljerede oplysninger om beregninger, satser og regler kan oplyses af de enkelte A-kasser.

Finansiering af A-kasserne sker via indbetaling af medlemsbidrag og over skatten via arbejdsmarkedsbidraget.

Er man ikke berettiget til arbejdsløshedsdagpenge, kan man få hjælp fra kommunen via »Lov om social service« – også kaldet bistandsloven.

Efterløn

Man kan frivilligt indbetale et særligt efterlønsbidrag til A-kassen. På den måde kan man gå på efterløn og/eller være omfattet af ordningen med skattefri præmie. Hovedreglen er, at man ved overgang til efterløn – når man er fyldt 60 år – skal have indbetalt efterlønsbidrag i 25 år i løbet af de seneste 30 år. Derfor er det senest som 35-årig, at man skal starte indbetalingen. Er du født den 1. juli 1939 eller senere, er du omfattet af den fleksible efter-

lønsordning, hvor du bl.a. kan vælge at arbejde på nedsat tid som 60-årig, samtidig med at du er på efterløn. Efterlønnen modregnes med det antal timer, man samtidigt har arbejdet.

Ordforklaring

Skattefri præmie:

En ydelse, der ikke bliver beskattet.

Et efterlønsbevis er et dokument, som er fornuftigt at få, hvis man har ret til efterløn som 60-årig. Beviset sikrer:

- at man senere kan gå på efterløn, selv om man bliver syg.
- at man ikke længere skal betale efterlønsbidrag.
- at man har mulighed for at optjene en skattefri præmie på op til 127.860 kr. (2007-tal). Præmien opnås, hvis man ikke går på efterløn. Den optjenes i portioner – én for hvert kvartal man fortsætter på arbejdsmarkedet. Den skattefrie præmie udbetales som et engangsbeløb, når man fylder 65 år.

Der er en række betingelser, der skal være opfyldt, for at man kan gå på efterløn. Betingelserne vil ikke blive uddybet nærmere her.

Sygedagpenge

Sygeløn til partsfiskeren ydes af arbejdsgiveren regnet fra første hele fraværsdag. De første 2 ugers sygedagpenge beregnes som for lønmodtagere med ukendt arbejdstid, jf. ATP-metoden. Herefter ydes sygedagpenge i yderligere 3 uger med satsen fra §8, stk. 3 i aftale om arbejdsvilkår (jf. bilag 1).

Pension

Pension dækker over mange forskellige ordninger, men fælles for dem alle er, at det er en forsørgelse af de samfundsborgere, som ikke længere er i stand til at forsørge sig selv. Det kan f.eks. skyldes sygdom, arbejdsskade eller alder. I det følgende kan du læse om de mest udbredte former for pension.

Førtidspension

Førtidspension kan komme på tale, hvis der f.eks. opstår sygdom, en ulykke eller en erhvervssygdom, hvor der er tale om erhvervsevnetab eller andre grunde til dårligt helbred. Alle personer mellem 18 og 65 år kan i princippet tilkendes førtidspension. For personer født før 1. juli 1939 er aldersgrænsen 67 år.

Ordforklaring

Erhvervsevnestab:

Miste evnen til at arbejde.

Der er en række betingelser om indfødsret, bopæl og optjening der skal være opfyldt. Men det afgørende for, om en sag om førtidspension kan begynde, er personens arbejdsevne.

For at kunne få førtidspension er det en betingelse, at arbejdsevnen er varigt nedsat. Den skal være så nedsat, at man ikke vil være i stand til at have en arbejdsindkomst. Hvis arbejdsevnen kan forbedres gennem aktivering, revalidering eller andre tiltag, så man vil kunne søge beskæftigelse på det ordinære arbejdsmarked eller i fleksjob, kan man ikke få førtidspension.

Arbejdsevne:

Ved arbejdsevne forstås evnen til at kunne opfylde de krav, der stilles på arbejdsmarkedet til at udføre forskellige konkrete arbejdsopgaver, som skal til for at have en arbejdsindkomst til hel eller delvis forsørgelse af sig selv.

Revalidering:

Revalidering er et tilbud, der skal forsøge at hjælpe en person tilbage på arbejdsmarkedet, hvis vedkommende har mistet sit job af fysiske, psykiske eller sociale årsager. Revalideringen vil typisk være uddannelse, optræning eller omskoling. Det er en forudsætning for revalidering, at det faktisk kan hjælpe personen tilbage på arbejdsmarkedet.

Fleksjob

Fleksjob er en mulighed for personer, der ikke er berettigede til førtidspension, men som heller ikke kan få eller fastholde et arbejde på normale vilkår. For at kunne få et fleksjob skal ens arbejdsevne være varigt nedsat og med mindst 50 pct. Alle muligheder for omplacering og genoptræning skal være undersøgt.

Arbejdet tilrettelægges efter den enkeltes behov for at blive skånet. Arbejdstempoet bliver tilpasset, og man får de pauser, man har behov for. Personer, hvis skånebehov ikke kan tilgodeses på denne måde, har mulighed for at aftale en daglig nedsat arbejdstid uden at få nedsat lønnen. Arbejdsvilkårene fastsættes i samarbejde med de faglige organisationer.

Løn- og arbejdsvilkår følger overenskomsten. Som udgangspunkt skal fleksjobbet tilbydes på fuldtid. Arbejdsgiveren får et offentligt tilskud, der svarer til 1/2 eller 2/3 af den mindste overenskomstmæssige løn afhængig af personens arbejdsevne. Tilskuddet tages løbende op til vurdering og kan øges, mindskes og helt bortfalde, hvis arbejdsevnen ændres.

Fleksjob tildeles af den kommune, hvor personen med nedsat arbejdsevne bor. Kommunen udbetaler tilskuddet til arbejdsgiveren og får en del af udgiften refunderet hos staten.

Pensionsordning

De forskellige arbejdsmarkedspensioner er til for at give lønmodtagerne et økonomisk tilskud til en højere levestandard, når de går over til den offentlige folkepension eller førtidspension – samt til de efterladte i tilfælde af død.

HTS Pension

Alle fiskere om bord på danske fartøjer, bortset fra lærlinge, skal være med i pensionsordningen hos HTS Pension (Handels-, Transport- og Servicebranchens Pensionsforsikring). HTS Pension er en selvstændig del af Pension-Danmark, der blev etableret i 1992.

Bidraget til pensionsordningen er 13% af mindsteudbyttet pr. fiskedag (dvs. 13% af 795,00 kr.) Arbejdsgiveren betaler de 50% og de 50% betales af samtlige ombord. Pension udbetales ved pensionering, kritisk sygdom og død.

HTS Pension
www.pension.dk

Arbejdsmarkedets Tillægspension

Arbejdsmarkedets Tillægspension (ATP) er en selvejende institution, der blev oprettet i 1964. ATP ledes af arbejdsmarkedets parter. Repræsentantskabet og bestyrelsen er sammensat af lige dele repræsentanter for lønmodtagerne og arbejdsgiverne. Formanden er politisk neutral.

Ordforklaring

Arbejdsmarkedets parter:

Arbejdsgivere og arbejdstagere.

Arbejdsmarkedets Tillægspension er en pensionsforsikring. Alle, der får indbetalt ATP-bidrag, er medlem af ordningen og har ret til at modtage ATP-pension, når de fylder 65 år. ATP udbetaler også engangsbeløb ved dødsfald til medlemmets ægtefælle og børn under 18 år.

Ordningen betyder også, at samlevende og børn under 21 år kan modtage engangsbeløb ved dødsfald. For at de kan modtage engangsbeløbet, skal en række forhold være opfyldt. Det kan ATP oplyse mere om. Arbejdsgiver betaler 2/3 af ATP-bidraget. Arbejdstager betaler 1/3. Læs mere om ATP-ordningen på www.atp.dk.

Bistandshjælp

Som nævnt findes der en offentlig forsørgelse i form af »Lov om social service« – også kaldet bistandsloven. Bistandsloven er velfærdstatens sikkerhedsnet, når andre ordninger ikke rækker. Hvis man som borger kommer i en situation – socialt eller økonomisk – som virker uoverskuelig, kan man henvende sig til kommunens socialforvaltning. Her får man til delt en sagsbehandler.

Sagsbehandleren er borgerens kontaktperson til kommunens sociale sikkerhedsnet. Man kan snakke sin situation igennem og få råd og vejledning til at løse sine problemer. Det er muligt at få bevilget »bistandshjælp«, hvis

man er havnet i en situation uden mulighed for indtægt. Hjælpens størrelse er afhængig af behovet, og der er ikke faste takster som i A-kassesystemet.